

Nr 368

Av herrar **Wallmark** och **Risberg**, om sänkning av anslaget till Omskolning m. m.

(Lika lydande med motion nr 433 i Andra kammaren)

Som ett viktigt led i strävandena att underlätta för arbetslösa personer att söka och erhålla anställning inom yrkesområden där brist på arbetskraft föreligger och för vilka vederbörande har anlag och intresse, har sedan ett flertal år arbetsmarknadsstyrelsen och överstyrelsen för yrkesutbildning gemensamt anordnat omskolnings- och fortbildningskurser.

Antalet personer som beretts utbildning inom omskolningsverksamheten steg från ca 20 000 budgetåret 1961/62 till 32 000 budgetåret 1962/63. För budgetåret 1964/65 beräknas antalet till 40 000 personer, inräknat 5 000 personer, vilkas utbildning — i huvudsak hemsamariter — i fortsättningen kommer att inordnas i den ordinarie yrkesutbildningen. Kostnaderna för denna omskolningsverksamhet beräknas för innevarande budgetår till 135 milj. kronor och för nästa budgetår till 135 milj. kronor, förutom kostnaderna för ovannämnda 5 000 personer. Till dessa kostnader kommer givetvis de centrala administrationskostnaderna hos resp. ämbetsverk. De 135 miljonerna fördelar sig i stort sett med hälften på utbildningsbidrag till eleverna, som betalas av arbetsmarknadsstyrelsen och hälften på överstyrelsen för yrkesutbildning, som svarar för de egentliga kurskostnaderna. Utbildningens längd varierar mellan 2 månader och 2 år med tyngdpunkt på 9—12 månader. Genomsnittskostnaden för utbildningsbidrag per person beräknas uppgå till 1 840 kronor och kurskostnaden till ca 2 000 kronor per person. Till detta kommer som tidigare nämnts andelar av de centrala administrationskostnaderna. Enligt statistiken för december 1963 fördelar sig eleverna med ca 10 % på utbildning inom företag, ca 20 % på utbildning inom det ordinarie yrkesskoleväsendet och samaritutbildning och med ca 70 % genom utbildning i överstyrelsens för yrkesutbildning egen regi. Den grundfaktor som i första hand bestämmer den totala utbildningskostnaden per person är utbildningens längd. Den är emellertid också avgörande för den totala utbildningskapaciteten och för investeringsbehovet i lokaler och maskinutrustning.

Erfarenheterna från vissa industriföretag, som sedan flera år anord-

nar inskolningskurser för nyanställda utan bransch- eller yrkeserfarenhet, pekar på att en grundskolning på 2—3 månader ofta är tillräcklig för att vederbörande skall kunna placeras i ett produktionsarbete. Detta innebär givetvis icke, att vederbörande erhållit en yrkesutbildning i traditionell mening. Utbildningen syftar endast till att ge en sådan yrkeskunskap, att eleven är kapabel att klara ett ackordsarbete exempelvis som borrhare, fräsare, svarvare, slipare. Den fortsatta utbildningen sker därefter i det ordinarie arbetet. I detta sammanhang bör erinras om att huvuddelen av inskolningen av nyanställd arbetskraft inom företagen fortfarande sker och kan ske direkt på arbetsplatsen och att fortbildningen även i framtiden i huvudsak kommer att ske och lämpligast sker i det egentliga arbetet ute på arbetsplatserna. En sådan begränsad målsättning vid utbildning av arbetslösa torde tillgodose såväl den arbetslöses önskan att få en sådan yrkeskunskap, att han har förståelse för och förmåga att utföra sin tilltänkta nya arbetsuppgift och relativt snabbt komma upp i normal arbetsförtjänst, som arbetsgivarens behov att få en medarbetare som redan från början kan utföra en meningsfull produktionsinsats vid de allt dyrare maskinerna. Givetvis är det icke möjligt att minska alla kursernas längd till 2—3 månader. Flertalet torde dock kunna avkortas utan svårighet. Detta skulle innebära såväl lägre kurskostnader som mindre kursbidrag per utbildad person.

Den utbildning som för närvarande sker vid företag uppgår som tidigare nämnts endast till 10 % av de som är under omskolning m. m. Det torde vara ett gemensamt intresse för alla parter att öka denna andel högst väsentligt. Möjligheterna härtill torde i icke ringa mån bero på viljan att sänka utbildningsmålsättningen till en praktiskt genomförbar nivå och öka samhällets andel av företagens utbildningskostnader. Statens kostnader för varje omskolad person kommer att märkbart sjunka i takt med en sådan omfördelning av omskolningsverksamheten. Härtill kommer att personer som omskolas i företagen erhåller avtalsenlig lön under hela skoltiden, vilket i sin tur bör innebära, att behovet av utbildningsbidrag minskar.

En successiv omläggning av omskolningsverksamheten i ovan antydd riktning torde utan större svårigheter kunna genomföras från början av budgetåret 1964/65. Såväl den föreslagna åtgärden att minska kurs-tidernas längd som att successivt söka överföra en större andel av omskolningsverksamheten till företagen, torde var för sig innebära betydande kostnadsminskningar utan att målsättningen om 35 000 omskolade personer behöver åsidosättas. Vi uppskattar dessa kostnadsminskningar till minst 15 milj. kronor.

Under hänvisning till det ovan anförda får vi hemställa,
att riksdagen måtte besluta, att till *Omskolning m. m.*
för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av
120 000 000 kronor.

Stockholm den 25 januari 1964

Gunnar Wallmark

Bo Risberg